

PROGRAMA D'HARMONIA

5è. i 6è. GRAU PROFESSIONAL

DEPARTAMENT DE LLENGUATGE I HARMONIA

Setembre 2010

PROGRAMA D'HARMONIA 5è. i 6è. GP

ECMM DE VILANOVA I LA GELTRÚ

INTRODUCCIÓ

S'entèn com **harmonia**, la parcel·la de l'art musical que estudia els sons en la seva disposició vertical. Tracta tant de la sonoritat simultànea de dos o més sons formant blocs sonors aïllats e independents (intèrval o acord), com de la seva relació dins d'un contexte musical amb altres blocs sonors (jerarquia tonal, modal, politonal, rutes cadencials, etc.).

Tanmateix comprèn l'estudi de les relacions verticals intervàl·liques com a resultat de la independència de les diferents línees melòdiques horitzontals i les seves relacions **contrapuntístiques** i, conseqüentment, de l'estudi de les regles de conducció de veus al llarg de la història, segons el període estilístic.

Per últim, l'harmonia i el contrapunt, com a fonaments bàsics de la composició, estant íntimament lligats amb l'estudi de les **formes musicals** i dels diferents tipus de composició que s'han creat i que han evolucionat en la música de la nostra cultura., veient tanmateix altres aspectes més concrets de la música com la textura, l'articulació o la instrumentació.

PLANTEJAMENT DE L'ASSIGNATURA

L'estudi de l'harmonia comprèn necessàriament tres grans àrees: **auditiva, analítica i creativa**, que estaran interrelacionades entre si per tal de que l'alumne pugui assolir una integració global de la matèria:

- L'harmonia **auditiva** és aquella que tracta les sonoritats tan polifòniques (diferents línees melòdiques horitzontals simultànees) com homofòniques (blocs de notes disposats verticalment, formant intervalls o acords). L'alumne s'impregnarà d'aquestes sonoritats escoltant diferents obres d'estils i períodes ben diversos però, en la seva gran majoria, de músiques de la nostra cultura occidental i incidint especialment en la música tonal, amb la seva pròpia jerarquia d'enllaços, rutes cadencials i punts de tensió i distensió. Aquesta vessant sensorial-afectiva és indispensable per la formació de l'oïda harmònica de l'alumne, que constituirà la base per la seva comprensió intel·lectual de l'anàlisi "escoltant" la música de la partitura interiorment. Tanmateix és el fonament sobre el qual s'assentarà

la seva creativitat en les seves pròpies composicions o arranjaments, elaborades sempre amb consciència auditiva i criteri artístic.

- L'harmonia **analítica** és aquella en la que l'alumne porta al pla conscient tot allò que ha assolit prèviament a nivell auditiu. És aquesta la part on es treballarà la comprensió d'una partitura en els seus detalls harmònics, contrapuntístics i formals, així com estilístico-històrics. Tanmateix es realitzaran anàlisis auditius, on l'alumne arribarà a una comprensió d'aquests paràmetres exclusivament amb audicions de peces musicals. L'objectiu final és que l'alumne sàpiga situar en un contexte històric determinat i fer un anàlisi de la construcció, estètica i poètica d'una partitura, principalment del període comprès entre el 1600 i el 1900 de la nostra cultura musical.
- L'harmonia **creativa** és aquella en la que l'alumne combina aquells elements musicals adquirits, compresos e integrats en la part auditiva i analítica, creant en aquest moment la seva pròpia proposta original, a través d'una petita composició musical, arranjament, exercici, etc. Això es fa des de dues vessants: d'una banda imitant un estil musical determinat o un mètode compositiu en concret i d'altra banda donant llibertat estètica a l'alumne per trobar el seu propi llenguatge d'expressió musical, basat en la formació progressiva del seu criteri artístic. Tot aquest apartat va en la direcció de despertar la creativitat que tothom duu com a ésser humà i que es pugui plasmar en qualsevol àmbit de la vida i concretament musical, tant si l'alumne vol seguir a Grau Superior com si no ho vol fer, o tant si la seva vocació musical s'enfoca a la composició, a la pedagogia o a la interpretació.

OBJECTIUS GENERALS DE 5è. i 6è. GP (Decret 25/2008, 29 Gener)

1. Conèixer els elements bàsics de la música tonal i les seves característiques, interrelacions, funcions i transformacions en els diversos contextos històrics.
2. Conèixer la interrelació entre processos harmònics i forma musical.
3. Identificar a través de l'audició, els elements i procediments més comuns de la música tonal
4. Reconèixer els elements i procediments bàsics de la música tonal en un text musical escoltat.
5. Identificar a través de l'anàlisi d'obres els elements i procediments més comuns de la música tonal, i les transformacions temàtiques.
6. Adquirir criteri davant el fet musical.
7. Desenvolupar l'oïda interna tant en l'anàlisi com en la realització d'exercicis escrits.

8. Conèixer els mecanismes bàsics de l'escriptura polifònica (nota comuna, moviment contrari, oposició de valors rítmics, etc. segons l'època i l'estil).

9. Prendre consciència de l'evolució històrica de l'harmonia: sentit històric de les paraules consonància-dissonància. Reflexió estètica i relacions amb d'altres arts.

CONTINGUTS 5è. i 6è. GP (Decret 25/2008, 29 Gener)

A) CONTINGUTS GENERALS

1. El sistema mètric com a organització dels punts temporals destacats en nivells mètrics i les seves relacions. Paràmetres de configuració del ritme mètric: l'accent rítmic, l'accent tonal tant melòdic com harmònic, i l'accent dinàmic. Regularitat i irregularitat: la síncopa i el contratemp.

2. La comprensió de la forma musical: reconeixement de les parts d'una obra i el tipus de relació que s'estableixen entre aquestes parts.

3. L'estudi de la forma: l'estudi de les unitats o elements formals, funcions formals, procediments formals i models formals.

4. Sistema tonal: el mode, la funció tonal, d'interval, processos de construcció i confirmació de la tonalitat i modulació.

5. Aspectes bàsics de la melodia independents de l'harmonia.

6. Aspectes bàsics de la melodia relacionats amb l'harmonia.

7. Sèrie dels harmònics. Conèixer la sèrie dels harmònics naturals i relacionar-la amb els diferents tipus d'afinacions històriques.

8. Sistemes d'afinació: introducció

9. Morfologia dels acords bàsics del sistema tonal

10. Enllaços dels acords segons període històric.

11. Les inversions d'acords com a resultat del moviment melòdic del baix: acords ornamentals i acords de dominant sense fonamental (disminuïts VII)

12. Les inversions com a canvi d'estat de l'acord (1750 aprox. en endavant)

13. La dissonància com a nota real de l'acord. La dissonància com a nota no harmònica. Dissonàncies associades a funcions tonals determinades.

14. El paper del ritme harmònic en la creació del metre, en la diferenciació entre acords estructurals i ornamentals, i en la realització de cadències.

15. La modulació com a procés de canvi de sistema i/o centre tonal-gravitacional. Modulació a tonalitats veïnes. Ampliació de la tonalitat. Introducció a les modulacions a tonalitats més llunyanes i a les modulacions per enharmonia.

16. Estudi de les textures: melodia acompanyada, homofònica, contrapuntística, polifònico-harmònica, mosaic, etc.

17. Introducció als elements bàsics de la instrumentació (quartet corda, quintet vent, duo piano + instrument melòdic...)

18. Conèixer les extensions per terceres dels acords: 9^a, 11^a i 13^a.

B) CONTINGUTS ESPECÍFICS

Els continguts generals esmentats a l'apartat anterior es duran a terme a través dels següents continguts específics, on s'indica en quins aspectes històrico-musicals es basarà l'aprenentatge d'un contingut determinat.

5è. GRAU PROFESSIONAL

5.1. HARMONIA AUDITIVA

5.1.1. Dictats homofònics d'acords placats:

5.1.1.1. Estaran dins el contexte del que anomenem música tonal en la nostra cultura occidental, a través de rutes cadencials comunes i característiques de la jerarquia tonal.

5.1.1.2. Es repassaran els següents acords tríades i diatònics dels modes menor natural i Major natural. Respectivament: **i-I / ii^o-ii / III -iii / iv-IV/ v-V / VI-vi / VII- vii^o**

5.1.1.3. En el mode menor es contemplaran totes les seves possibles variants mixtes (tetracords juxtaposats dels diferent modes major i menor): menor harmònica (amb la setè grau –subtònica- alterat) i menor melòdica (ascendint l'escala amb el sisè i setè graus alterats i baixant-la amb el sisè i setè naturals).

5.1.1.4. En el mode major es contemplaràn totes les seves possibles variants mixtes (tetracords juxtaposats dels diferent modes major i menor): l'escala major mixta principal (amb la sisè grau rebaixat) i l'escala major mixta secundària (amb el sisè i setè graus rebaixats).

5.1.1.5. Es repassaràn els següents acords quadríades sobre els graus esmentats a l'apartat 5.1.1.2.:

* Acord major amb la 7ª major (maj7 ; “^”)

* Acord menor amb la 7ª menor (m7 ; -7)

* Acord major amb la 7ª menor (7^a de dominant: “7”)

* Acord disminuït amb la 7ª menor (semidiminuït)

* Acord menor amb la 7ª major (-^)

* Acords disminuïts: com a sensible (vii^o7) i com a acords de pas entre dos graus veïns (entre el I i el ii, ascendint o entre el iii i el ii descendint, per exemple).

5.1.1.6. Es contemplaran totes les possibles variants d'acords sorgits de les escales mixtes del mode menor: **III+** / **IV** / **V** / **vio** / **vii^o**. També amb 7^a afegides.

5.1.1.7. Es contemplaran totes les possibles variants d'acords sorgits de les escales mixtes del mode major: **III°** / **iv** / **v** / **VI-** / **VII-**. També amb 7ª afegides.

5.1.1.8. Tots els acords es treballaran tant en estat fonamental, com en les seves inversions més comunes, és a dir, principalment: el menor amb 7ª menor (-7) i el de 7^a de dominant (7). Consideracions en quant a estabilitat/inestabilitat de les inversions en quant a percepció auditiva-cultural.

5.1.1.9. Es repassarà també l'acord augmentat tríada com a acord de pas: per ex. entre el **I** i el **ii**, en el mode major, en el següent enllaç: I / I+ / ii.

5.1.1.10. Es cercarà la integració auditiva de l'alumne de les relacions colorístiques entre els acords (repòs-distensió I-vi-iii/ suspensió-tensió V-vii /punts entre un i l'altre ii-IV-vi) en el cas del mode major; i (repòs-distensió i-VI/ suspensió-tensió V-vii^o /punts entre un i l'altre ii^o-iv-IV-VI). Incloses les seves respectives sèptimes.

5.1.1.11. S'introduirà l'acord de II- (6^a “napolitana”), en l'enllaç cadencial característic barroc-clàssic: II- (en 1ª inversió)/ V / I

5.1.2. Dictats polifònic-harmònics a 3 veus:

5.1.2.1. Es faràn dictats polifònic-harmònics a 3 veus, a mode dels corals de Bach. Els acords seràn els exposats en el punt 5.1.1., amb totes les notes estranyes conegudes i ritme fins a semicorxeres.

5.2. HARMONIA ANALÍTICA

- 5.2.1. Introducció: el naixement de la nostra música occidental. Des dels primers cristians al segle XI. Evolució de l'escriptura i dels perfils melòdics.
- 5.2.2. L'origen del pensament harmònic: La polifonia als segles XII-XIII a l'escola de Notre-Dame. Leonin i Perotin. El naixement de les primeres formes polifòniques: organum, dsicantus, conductus i motet. Anàlisi del *Sederunt principes* de Perotin. Consideracions sobre la forma, les imitacions entre veus, els girs melòdics i les relacions verticals intervàl.liques.
- 5.2.3. L'ars nova (s. XIV): el motet isorítmic. Philippe de Vitry i Guillaume de Machaut. La cadència de doble sensible de Machaut: re³+fa^{#3}+si³: do³-sol³-do³. El motet italià: la cadència de Landini (re³+fa^{#3}+si³—**la**³: do⁴+do³). La música profana: Ballades, Virelais i Rondeaux. Relació entre música i poesia. La polifonia anglesa: J. Dunstable. Anàlisi de fragments de la missa *Se la face ay pale* de G. Dufay: consideracions sobre la forma, les imitacions entre veus, els girs melòdics i les relacions verticals intervàl.liques.
- 5.2.4. El Renaixament segle XV-XVI: Anàlisi de la polifonia de Josquin des Prez i Ockeghem: canon, imitació, retrogradació, inversió i altres tècniques contrapuntístiques compositives de l'época a través de les seves obres.
- 5.2.5. El segle XVI-XVII: Estudi i anàlisi d'obres de Palestrina, Schütz, Byrd, Gibbons, Morales i Vitoria. *L'stile antico vs. stile moderno (gravis vs. luxurians)*. Falses relacions de tritó i les seves resolucions. L'ínici de les formes instrumentals: Preludis i Toccates. Obres de Claudio Merulo i dels germans Gabrielli. La música per a llaüt: John Dowland. Patrons i ostinatis barrocs (*basso di lamento*, passacaglias, la follia, etc.).
- 5.2.6. L'ínici del pensament acordal-vertical: Anàlisi d'obres a l'estil de l'homofonia de principis del segle XVII: Cavalieri i Lasso. La suite i la seva evolució: les caractrístiques de les dances (gavotta, loured, allemande, sarabande, corrente, giga, mussette, passepied, bourée, polonesa...): encadenaments harmònics característics i cadencials. Lully i l'obertura francesa. La comedie-ballet i la tragèdia lírica. Alessandro Scarlatti i l'obertura italiana. La següent generació de compositors per a tecla: Frescobaldi i Buxtehude.

5.2.7. La conjunció polifònico-harmònica de finals del segle XVII i principis del XVIII: Anàlisi d'obres de Bach, Vivaldi, Telemann i Haendel. Cantates, Oratoris, Misses i Passions. El Concerto Grosso i el Concert Solista. Encadenaments harmònics característics i conducció de veus. Progressió-seqüència com a eina de desenvolupament. L'acord de 6ª afegida sobre el IV grau en la cadència barroca-clàssica. La fuga., la doble fuga, el *fugatto* i la fuga *ricercare*.

5.3. HARMONIA CREATIVA

5.3.1. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil del contrapunt i relacions verticals en l'organum de Notre-Dame del segle XIII.

5.3.2 Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil ntrapuntístic del motet issorrítmic i les formes populars del segle XIV: Rondeaux, Ballades i Virelais.

5.3.3. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica, estil contrapuntístic i relacions verticals de Josquin des Prez i els seus contemporanis del segle XV: Cel.lules imitatives. Cànon a l'8^a, 5^a, 4^a, 3^a i 2^a. Cànon per retrogradació, inversió i inversió-retrògrada. Cànon per augmentació i disminució rítmica. Contrapunt invertible. Inici a la relació música-text.

5.3.4. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil contrapuntístic i relacions verticals del segle XVII en l'obra de H. Schütz i J. Dowland.

5.3.5. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil harmònic dels mestres del segle XVII: Cavalieri, Hassler i Monteverdi, tant en obres vocals (madrigals, àries etc.) com instrumentals (Simfonies, Preludis, etc.).

5.3.6. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil formal de la Suite del segle XVII, amb cadascuna de les seves dances., seguint els característics encadenaments harmònics i contrapuntístics.

5.3.7. Realitzar exercicis per a cor a imitació de la tècnica i l'estil contrapuntístic i harmònic del final del segle XVII.

5.3.8. Realitzar exercicis instrumentals a imitació de la forma sonata des de Corelli a D. Scarlatti, tant a solo, dúo o sonata a trio.

5.3.9. Realitzar exercicis a imitació de la fuga bachiana, incidint en la forma i el contrapunt polifònico-harmònic.

5.3.10. Fer una obra d'estil i estètica lliure on es vegin reflexades alguns dels continguts donats durant el curs.

6è. GRAU PROFESSIONAL

6.1. HARMONIA AUDITIVA

6.1.1. Dictats homofònics d'acords placats:

6.1.1.1. Estaran dins el contexte del que anomenem música tonal en la nostra cultura occidental, a través de rutes cadencials comunes i característiques de la jerarquia tonal.

6.1.1.2. Es repassaran els següents acords tríades i diatònics dels modes menor natural i Major natural. Respectivament: **i-I / ii^o-ii / III -iii / iv-IV/ v-V / VI-vi / VII- vii^o**

6.1.1.3. En el mode menor es contemplaran totes les seves possibles variants mixtes (tetracords juxtaposats dels diferent modes major i menor): menor harmònica (amb la setè grau –subtònica- alterat) i menor melòdica (ascendint l'escala amb el sisè i setè graus alterats i baixant-la amb el sisè i setè naturals).

6.1.1.4. En el mode major es contemplaran totes les seves possibles variants mixtes (tetracords juxtaposats dels diferent modes major i menor): l'escala major mixta principal (amb la sisè grau rebaixat) i l'escala major mixta secundària (amb el sisè i setè graus rebaixats).

6.1.1.5. Es repassaran els següents acords quatríades sobre els graus esmentats a l'apartat 5.1.1.2.:

* Acord major amb la 7ª major (maj7 ; “^”)

* Acord menor amb la 7ª menor (m7 ; -7)

* Acord major amb la 7ª menor (7^a de dominant: “7”)

* Acord disminuït amb la 7ª menor (semidiminuït)

* Acord menor amb la 7ª major (-^)

* Acords disminuïts: com a sensible (vii^o7) i com a acords de pas entre dos graus veïns (entre el I i el ii, ascendint o entre el iii i el ii descendint).

6.1.1.6. Es contemplaran totes les possibles variants d'acords sorgits de les escales mixtes del mode menor: **III+ / IV / V / vi^o / vii^o**. També amb 7^a afegides.

6.1.1.7. Es contemplaran totes les possibles variants d'acords sorgits de les escales mixtes del mode major: **III° / iv / v / VI- / VII-**. També amb 7ª afegides.

6.1.1.8. Tots els acords es treballaran tant en estat fonamental, com en les seves inversions més comunes, és a dir, principalment: el menor amb 7ª menor (-7) i el de 7^a de dominant (7). Consideracions en quant a estabilitat/inestabilitat de les inversions en quant a percepció auditiva-cultural.

6.1.1.9. Es repassarà també l'acord augmentat tríada com a acord de pas: per ex. entre el I i el ii, en el mode major, en el següent enllaç: I / I+ / ii.

6.1.1.10. Es cercarà la integració auditiva de l'alumne de les relacions colorístiques entre els acords (repòs-distensió I-vi-iii/ suspensió-tensió V-vii /ponts entre un i l'altre ii-IV-vi) en el cas del mode major; i (repòs-distensió i-VI/ suspensió-tensió V-vii_o /ponts entre un i l'altre ii_o-iv-IV-VI). Incloses les seves respectives sèptimes.

6.1.1.11. Es repassarà l'acord de II- (6^a "napolitana"), en l'enllaç cadencial característic barroc-clàssic: II- (en 1ª inversió)/ V / I. Es veurà també en el seu estat fonamental (Beethoven).

6.1.1.12. S'introduirà l'acord de 6ª augmentada sobre el VI grau rebaixat, en les sebes formes italiana i alemanya. Es treballarà en els enllaços més característics: en funció de "subdominant" (o, fins i tot, "dominant de la dominant") seguit de la dominant (amb o sense 6/4 cadencial) i finalitzar amb la tònica (VI-/V/I).

6.1.2. Dictats polifònic-harmònics a 4 veus:

6.1.2.1. Es faràn dictats polifònic-harmònics a 4 veus, a mode dels corals de Bach. Els acords seràn els exposats en el punt 6.1.1., amb totes les notes estranyes conegudes i ritme fins a semicorxeres

6.2. HARMONIA ANALÍTICA

6.2.1. Les formes clàssiques. La Sonata a través de la seva evolució: des del barroc, passant pel segle XVIII i arribant a principis del segle XIX (Obres de Telemann, D.Scarlatti, J.C. Bach, Mozart i Beethoven). Repàs de la forma lied binari i ternari (2ns. moviments sonata). La forma rondó-sonata (3rs. moviments sonata). La modulació. El desenvolupament motívic. Altres tipus de composició que utilitzen la forma sonata: la simfonia, el quartet de corda i el concert solista. L'evolució de la forma del minuè cap a l'scherzo. Alunes tècniques compositives: ús de la 5ª del corn, progressions-seqüències i imitacions, pedals harmònic rítmics (violes en les simfonies), etc. La variació ornamental melòdica i rítmica (Mozart i Haydn). Alguns conceptes estètic-històrics importants: *sturm und drag*, *empfindsamer still*, les llàgrimes de manheim i la música "turca".

6.2.2. Anàlisi de les petites formes del Romanticisme al segle XIX: Corals, Lieds, Preludis, Nocturns, Ballades, Valsos, Mazurques, Poloneses, Polkes, Berceuse, Barcarolla, Impromptu, Moments Musicals, Nocturns i peces de títol descriptiu. El poema simfònic. La variació orgànica-amplificativa (Beethoven i Brahms)

6.2.3. Ampliació de la modulació i ambigüetat tonal: Schumann. Una pinzellada nacionalista: ritmes sincopat, compassos d'amalgama, accents desplaçats, melodies modals i l'estil "verbunkos" (*Lassa, Friska*).

6.2.4. La dissolució del pensament tonal: Wagner i l'harmonia errant.

6.2.5. Les primeres innovacions al segle XX:

- Schönberg i l'atonalitat.
- Stravinsky i les innovacions rítmico-mètriques. Textura per capes. Estructures asimètriques. (Tècnica de "cortar-pegar"). Escala octatònica.
- Webern i el timbre com a factor de desenvolupament. Textura puntillista.
- Debussy: Proporció àurica, modalitat i noves escales. Relacions harmòniques de mediant (o de tercera entre fonamentals).
- Bartók: la conjunció de la música popular amb la culta.

6.3. HARMONIA CREATIVA

6.3.1. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil harmònic i formal en l'obra instrumental del segle XVIII (forma sonata, scherzo, tema amb variacions, lied binari o ternari i rondó-sonata).

6.3.2. Realitzar exercicis a imitació de la tècnica i l'estil de l'harmonia errant: principalment a través del Lied.

6.3.3. Fer una obra d'estil i estètica lliure on es vegin reflexades alguns dels continguts donats durant el curs.

PROCEDIMENTS I MÈTODES PEDAGÒGICS: 5è. i 6è. GP

1.- REFERENTS A HARMONIA AUDITIVA

1.1. Dictats homofònics:

1.1.1. En el dictat homofònic d'acords placats: primer es tocarà el La₃ seguit de l'acord de tònica. Un cop situada la tònica, es tocarà al piano enllaços de 4 a 8 acords de la següent manera: d'una banda es doblarà el baix en octaves i, per l'altra banda, la mà dreta farà l'acord disposat de forma que tingui la fonamental a la veu superior. L'alumne ha de cantar l'acord que sent ordenat per terceres i, en base a la situació de la tònica, haurà de deduir el grau harmònic què és i la funció tonal.

1.1.2. Posteriorment, i quan s'hagi vist un progrès significatiu (cap al 2º quadrimestre aproximadament), la mà dreta podrà fer altres notes que no són la fonamental de l'acord a la veu superior.

1.1.3. Finalment, l'exercici es farà desplegant l'acord a la mà esquerra mentre que la mà dreta improvisa una melodia. Aquesta melodia es configurarà primer amb predominància de notes de l'acord i després afegint notes estranyes ad. lib. L'alumne només haurà d'extreure els graus harmònics i la seva funció tonal.

1.1.4. Altres exercicis de perfeccionament són: posar una cançó en CD (habitualment d'estil pop-rock, per ser més clares les relacions harmòniques) i donar a l'alumne una partitura de la mateixa només amb la melodia escrita. A sobre de la melodia hi haurà unes marques que assenyalaràn els canvis d'acords que l'alumne haurà de deduir. Progressivament, quan es vaigi dominant l'exercici, es donarà partitures sense senyals, considerant que ja són capaços de sentir el canvi de color.

1.1.5. En la mesura del possible s'intentarà tocar en altres instruments que no siguin el piano, per desenvolupar així l'oïda en quant a discerniment tímbric.

1.2. Dictats polifònic-harmònics:

1.2.1. Es faràn dictats polifònic-harmònics a 3 i 4 veus, a mode dels corals de Bach: Es tocarà de dos en dos compassos amb caiguda si s'escau.

1.2.2. Durant el procés es ressaltaràn les diferents veus de tant en tant, segons dificultat del dictat i necessitats de l'alumnat.

1.2.3. Es farà cantar als alumnes alguna de les veus en casos d'especial dificultat per

1.2.4. Un altre recurs que s'utilitzarà és tocar únicament el bloc placat de l'acord sense notes de pas o brodadures.

1.2.5. Al acabar el dictat, l'alumne farà un anàlisi del mateix abans d'entregar-lo per la correcció. Aquest anàlisi servirà per comprovar si el que han escrit té lògica i sentit harmònic, a més de recordar la conducció de veus habitual de finals del segle XVII (el dictat està fet a la manera dels corals de Bach).

1.2.6. En casos d'alumnes amb dificultats auditives, es faràn reforços de dictats donant una o dues de les veus (la soprano o la soprano i el baix, respectivament)

1.2.7. Recomanem, com a reforç, els exercicis que hi figuren en aquest llibre:

KÜHN, Clemens. *La formación musical del oído*. Barcelona. Editorial Labor S. A. 1988.

2.- REFERENTS A HARMONIA ANALÍTICA

L'anàlisi es planteja des de dues vessants: **l'anàlisi escrit i l'anàlisi auditiu**.

- En **l'anàlisi escrit** es donarà a l'alumne una partitura que no necessàriament serà escoltada a través d'un aparell de reproducció d'audio. És un dels objectius de l'exercici el fet que l'alumne desenvolupi la seva oïda interior i faci l'esforç d'"escoltar" allò que veu. Es demanaràn a l'alumne qüestions referents a la forma, estructura, estètica, acords, enllaços, melodia, ritme, tècniques compositives...

-En **l'anàlisi auditiu** es posarà una peça en CD i es preguntarà a l'alumne aspectes sobre la forma, els timbres, les dinàmiques, possible transcripció melòdica i/o harmònica, finals de frase, articulacions especials o tècniques explícites dels instruments, registres, ritme, metre, tempo, caràcter, estètica...

Es recomana als alumnes fer l'exercici de poasar-se a casa la ràdio, sputify, genius o similars per endevinar l'estil, període històric i alguns dels paràmetres musicals esmentats abans en l'anàlisi auditiu.

Els alumnes disposaràn d'una sèrie de peces grabades en els seus pen-drives per fer exercicis a casa. Tanmateix el professor enviarà a una adreça de correu compartida amb la resta d'alumnes, algunes peces amb directrius de treball perquè els alumnes puguin treballar-les individualment a casa.

Malgrat que no donem cap llibre de treball obligatori a l'aula, sí que recomanem la lectura de fragments dels següents llibres per ampliar i desenvolupar els conceptes donats a classe:

DE LA MOTTE, Dieter. *Armonía*. Barcelona. Editorial Labor S. A.. 1989.

DE LA MOTTE, Dieter. *Contrapunto*. Barcelona. Editorial Labor S. A.. 1989.

PISTON, Walter. *Armonía*. Barcelona. Editorial Labor S. A. 1991 (especialment, capítol nº 8 sobre les notes estranyes i nº 18 sobre les textures).

LA RUE, Jan. *Análisis del estilo musical*. Barcelona. Editorial Labor S. A. 1989.

TOCH, Ernst. *La melodía*. Barcelona. Editorial Labor S. A. 1989.

LORENZO DE REIZÁBAL, Margarita y Arantxa. *Análisis musical*. Barcelona. Editorial Boileau. 1990.

VERGÈS, Lluís. *Armonía*. Barcelona. Editorial Boileau. 2008 (especialment l'apartat dedicat a les cadències).

3.- REFERENTS A HARMONIA CREATIVA

-Aquesta part es planteja des de dos punts de vista: d'una banda els **petits exercicis creatius** que l'alumne farà a la classe incidint i experimentant en algun aspecte en concret dels continguts i d'altra banda la **creació d'una obra pròpia**, que s'anirà desenvolupant al llarg de tot el curs. Aquesta obra ha de sintetitzar els coneixements adquirits durant tot l'any acadèmic per part de l'alumne, l'estètica i estil musical de la qual són totalment lliures.

-El professor guia i orienta en la realització dels exercicis i de l'obra original dels alumnes, actuant com una "caixa de ressonància" de les intencions artístiques de cadascú, cercant l'equilibri entre la incitació a fer sortir la matèria donada i el respecte a l'estil i estètica individual de cadascú.

-Al final de curs es fa una audició amb totes les obres avaluades, de forma que els alumnes escolten les seves obres i les dels seus companys, essent una activitat enriquidora i estimulante per a tot l'alumnat.

=====

CRITERIS D'AVUACIÓ: 5è. i 6è. DE GRAU PROFESSIONAL

1.- GENERALS (Decret 25/2008, 29 Gener)

1. Demostrar el coneixement i el correcte domini dels elements bàsics de la música tonal i les seves característiques, interrelacions, funcions i transformacions en els diversos contextos h^a, a través de l'anàlisi d'obres.
2. Mostrar capacitat per reconèixer en obres musicals la interrelació entre processos harmònics i forma.
3. Mostrar capacitat per reconèixer i saber escriure els elements i procediments més comuns de la música tonal escoltats en una audició.
4. Demostrar el coneixement i el correcte domini dels elements i procediments bàsics de la música tonal a través del dictat melòdic-harmònic i del dictat melòdic, harmònic tímbric, formal i estilístic d'obres.
5. Demostrar competència en l'anàlisi d'obres, identificant els elements i procediments més comuns de la música tonal i les transformacions temàtiques.
6. Mostrar que es disposa d'un criteri propi davant d'una manifestació musical.
7. Evidenciar competència en la realització d'exercicis i petites composicions amb els elements i procediments bàsics de la música tonal.
8. Mostrar una bona oïda interna tat en l'anàlisi com en la realització d'exercicis.

2.- PONDERACIONS

- L'assignatura consta de 3 parts: Harmonia Auditiva (33% nota), Harmonia Analítica (33% nota) i Harmonia Creativa (33% nota).
- Caldrà tenir com a mínim **dues parts aprovades i tenir com a mínim un 4 en la part restant**, per poder fer la mitja. De no complir-se aquesta premissa no es farà la mitja fins que l'alumne recuperi la o les parts suspeses qualificades per sota d'un 4, restant l'assignatura suspesa.
- L'alumne podrà recuperar la o les parts suspeses per sota d'un 4 en els exàmens extraordinaris de Setembre. Per aprovar-les l'alumne haurà de treure com a mínim un 5 en cadascuna de les parts suspeses per poder fer mitja. De no ser així, no se li farà la mitja i per tant li quedaria **tota** l'assignatura suspesa i hauria de repetir curs.
- L'avaluació serà contínua en totes les parts, i la nota de cada part vindrà donada pel percentatge següent: **Examen (60%), Treballs de classe (30%) i Actitud i Participació (10%)**, en cada quadrimestre. La nota final serà la mitja entre els dos quadrimestres.

=====